

Dialect

Taal een maatschappij, groep 7-8

Betekenisnetwerk: woorden, uitspraak, zinsbouw, attitude, standaardtaal, moedertaal

Dialect is een andere taal dan een standaardtaal

Gebruik een uiting van een leerling uit diens dialect als aangrijpingspunt voor een lesactiviteit waarin leerlingen zich bewust worden van de verschillen tussen talen. Die verschillen kunnen zitten in de woorden die gebruikt worden, in de uitspraak van woorden, in de schrijfwijze, in de regels voor zinsbouw en in de attitude van mensen tegenover verschillende talen.

Niet iedereen spreekt van huis uit dezelfde taal. Er zijn in Nederland veel dialecten die allemaal van elkaar verschillen en die verschillen van de standaardtaal. Kijk naar de volgende zin:

1. Mag ik een zakje patat?

'Vertaal' de zin vervolgens in de volgende variaties in dialecten:

- a. 1a Mag ik 'n puutje patat?
- b. 1b Maag iech un tuut friet?
- c. Doo mi'j 'n toet'n patat?

Vraag de leerlingen te raden welke dialecten dit zijn (achtereenvolgens Gronings, Maastrichts, Twents) en laat enkele leerlingen de zinnetjes uitspreken. Vraag de leerlingen of ze de zinnen zouden begrijpen als ze ze in Groningen, Maastricht of Twente zouden horen. Vraag hoe zij zelf een zakje patat bestellen.

Geef dan een volgende voorbeeldzin: 'Ik hew 't sien kennen' (dialect uit Andijk) en laat de leerlingen de betekenis raden. De leerlingen zullen er moeite mee hebben om de zin te vertalen in het ABN: 'ik heb het kunnen zien'. Bespreek dat dit de reden is dat er een standaardtaal is die gebruikt wordt in kranten, schoolboeken, in nieuwsberichten op de televisie en voor de radio. Het is handig om een taal te hebben die iedereen begrijpt. Voor sommige mensen is de standaardtaal de moedertaal, voor anderen is dat een dialect. Bespreek de ervaringen van leerlingen met het spreken van de standaardtaal en/of hun dialect en leidt het gesprek naar attitudes ten aanzien van dialectgebruik. Maak daarbij inzichtelijk dat het waardevol is om naast de standaardtaal een dialect te spreken: ook in dit geval spreken we van tweetaligheid, met alle voordelen van dien!

Bron: M. van Dort-Slijper (1979). Geciteerd in ACLO-M (1981). *Over onderwijs in taalbeschouwing*. Enschede: SLO, 104-105.

Dialect is in de [taalkunde](#) de benaming voor een talige [variëteit](#) die niet als [standaardtaal](#) geldt. <https://nl.wikipedia.org/wiki/>